

Бабусіна КОЛОДА

— Я не бачу тут жодних фізіологічних проблем, — Микола Сергійович іще раз уважно оглянув мій рот і, хитаючи головою, розвернувся до бабусі. — Це не до мене.

Огляд на табуретці було завершено.

Я затиалася. Це почалося зненацька — ніби хтось вимкнув у моїй гортані кнопку «нормальне мовлення». Раптом слова перестали слухатися, й мені вже було складно сказати речення з першого разу. Інші діти сміялися, а я дедалі частіше мовчала.

Мама, звісно, дуже хвилювалася. На літо вона відвезла мене до бабусі в село: свіже повітря, здорова їжа і найголовніше — бабусіна турбота.

Я жила в селі перші п'ять років свого життя, поки батько служив на Півночі, тому ми з бабою Пашею були дуже близькі.

Прасков'ю Антонівну всі знали як знахарку, до неї зверталися з різними життєвими питаннями, а також щоб вилікувати «переляк». Вона кілька днів спостерігала за мною.

Потім сказала, що почне з традиційних методів, — і ми вирушили до її давнього друга, хірурга на пенсії Миколи Сергійовича.

Так я опинилася на «оглядовій табуретці» лікаря, в за-тишному дерев'яному будиночку з вишневим садком і лавкою біля воріт. Хірург був знаменитістю в селі. Великий, кремезний чоловік із густими сивими бровами, він любив стояти біля хвіртки, спостерігаючи за людьми.

— Василівно, а ваш син уже вступив до університету? — питав він у сусідки, ледь помітно усміхаючись.

— Ой, ще готується! Ледача скотина, нічого не хоче робити!

— Та не будьте до нього такі суворі, — сміявся він. — Хороший хлопець, добрий.

— Петре Васильовичу, — гукав іншого сусіда, — ви ще на м'ясокомбінаті працюєте?

— Так! Свіжої ковбаски привезти?

— Звісно! Чекаю ввечері!

Микола Сергійович був майстром своєї справи. Усе життя він пропрацював у міській лікарні, мав чудову освіту, яку здобув у Києві, й за роки кар'єри вирізав сотні апендиксів, гриж та жовчних міхурів. Його знали не лише в селі, а й у області.

З бабусею вони тепло дружили, хоча частенько сперечалися.

Він вірив у науку, вона — в трави та молитви.

Вона обожнювала «читати» карти і давати людям життєві поради, а він рекомендував правильно харчуватись і вчасно видаляти апендикс.

— Усі хвороби від нервів! І від того, що люди не хочуть бачити правду про себе, — казала бабуся. Карти для неї були провідниками цієї правди, допомагали їй нести про-сті, зрозумілі істини: «не марнуй життя на дурниці», «не зв'язуйся з ідіотами», «живи по совісті й дотримуйся бо-жих заповідей».

Людам подобається все «магічне», тому вони охоче вірять картам. І бабуся цим користувалася.

Водночас хірург активно обстоював традиційну медицину, передплачував профільні журнали, регулярно профілактично приймав антипаразитарні препарати та робив тюбаж.

Бабуся часто приходила до лікаря в гості, й там, за духмяним чаєм, який заварювала його тиха й лагідна дружина Тамара, починалися справжні війни!

— Антонівно, ну як ти плануєшвилікувати того Василя? У нього запущений алкоголізм. Йому треба вшивати капсулу, тільки страх смерті зупинить!

— Ні, Сергійовичу. Капсула налякає його ще більше. А він і так переляканий! Тут потрібна увага, слід прийняти невпевненість у собі. Для дружини Марійки він нуль без палички, вона і з Гришком, сином, не дає йому нормально спілкуватися, принижує перед малим. Звісно, чоловіку боляче — він пиячить. Усе просто!

— Ох, ця твоя психологія! І що? Читатимеш йому «Отче наш»?

— Ні, покличу в гості дружину, поворожу їй на картах. У карти дівчата легше вірять, ніж у психологію.

Під час цих бесід я зазвичай сиділа поряд. Їла цукерки, які мені підклала Тамара, і думала: «Як же вони можуть дружити, такі різні дорослі?». Два космічні кораблі, які ніби випадково зустрілися в галактиці й безуспішно намагаються зістикуватися.

Того дня я вдруге сиділа на «оглядовій табуретці» в домі хірурга, бо бабуся хотіла переконатися.

— Можемо підрізати їй вуздечку й подивитися, що буде. Є шанс, — задумливо сказав хірург.

— Що підрізати? — насторожилася бабуся.

— Під'язикову вуздечку. Коли вона туга, це створює проблеми з мовленням, — повчально пояснив хірург.

— Тобі аби щось порізати, Сергійовичу! — почала сердитися бабуся. — Нічого ми різати не будемо!

— Добре, тоді читай свій «Отче наш»! Це ж краще, ніж сучасна медицина! — хірургові урвався терпець.

Давні друзі, як завжди, погавкалися через різні методи лікування.

Розлючена бабуся тягнула мене за руку, ми мовчки йшли додому.

— Бабусю, не сердься... — почала хникати я, затинаючись. — Інакше він прийде.

— Хто прийде? — здивувалася бабуся.

— Отой страшний, волохатий, що живе в мене під ліжком удома... Із зубами.

— Хто страшний? З якими зубами? — не зрозуміла бабуся.

— Щоразу, як тато на мене гримає, вночі приходять той страшний і хоче мене вбити. Він живе під ліжком, — пояснила я.

Бабуся зупинилася і довго дивилася на мене. Решту часу, поки ми йшли додому, вона про щось міркувала, а ввечері ми пішли на пошту.

— Треба подзвонити мені. Міжміський, ага, — діловито сказала бабуся нашій поштарці Галині.

Мене посадили збоку, й бабуся пішла до телефонної будки. Я чула лише уривки тієї розмови.

«...Він часто кричить?

Так, а ти куди дивишся?

Простирадло мокре зранку? Так чого ж ти не казала!

То в неї ще нетримання...

Звісно що пов'язане!

Що ти собі думаєш?!...»

З пошти бабуся вийшла ще більш сердита й засмучена, ніж після ранкового чаювання в хірурга. Вона знову тягла мене за руку — мовчки, обмірковуючи щось своє.

Увечері зробила м'ятний чай і порушила мовчанку.

— Яно, ми вб'ємо твого хижака.

— Якого хижака? — не зрозуміла я.

— Отого, що в тебе під ліжком живе. Ти ж знаєш, я вмію чаклувати. Завтра підемо збирати магічну траву і будемо його виманювати. А потім уб'ємо!

— Ого! А він мене точно злякається? Я ж маленька.

— Ну ми спочатку над тобою пошепчемо, станеш сильною!

«Пошептати» мовою бабусі означало провести ритуал із молитвою. Багато людей із села приходили до неї заради цієї «послуги». Вона шептала молитви над головами людей, «знімаючи» з них тривоги, негаразди, погану вдачу тощо. Насамперед ці ритуали мали заспокійливу дію.

Після «шептанья» за поріг нашого будинку виходила людина, яка була переконана: все погане залишилося в руках бабусі.

Платили бабусі овочами та фруктами, крупами, тушками курей і (не дуже часто) — грошима. Баба Паша ніколи не називала ціну за свої послуги і вважала, що допомагати треба всім, хто цього потребує, навіть якщо в тієї людини нічого немає.

Люди приходили постійно. В хаті у передпокої стояла величезна скриня, куди складали всі їстівні подарунки, що могли довго зберігатися. Таким чином бабуся втамовувала свій найбільший страх у житті — страх голоду, якого вона набула після пережитого в дитинстві Голодомору.

Наступного вечора ми почали «шептати». Вперше на тому самому помаранчевому стільці, який знало все село, сиділа не якась сусідка, а я.

— Заплющ очі й розслабся, — наказала мені бабуся і почала свій ритуал.

За кілька хвилин я була вже в напівсонному стані — мені здавалося, що я сплю, але не спала. Наче все навколо стало легким і невагомим, але водночас тіло здавалося важким і млявим. Я бачила свого хижака під ліжком, але він теж був сонним.

— Яно, зараз поп'ємо чаю, а завтра повторимо, — розбудила мене бабуся.